

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**СТВОРЕННЯ ДРУКОВАНОГО ЖУРНАЛУ ПРО ІНКЛЮЗИВНІ
ПРАКТИКИ: СТРУКТУРА, ВІЗУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ, КОНТЕНТ**

Здобувачки першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
групи ЖУРБ-1-22-4.0д
галузі знань 06 Журналістика
спеціальності 061 Журналістика
освітньої програми 061.00.01
Журналістика
Сокур Соломії Юріївни

Використання чужих ідей, результатів
і текстів мають посилання
на відповідне джерело

Науковий керівник: Борець. А.А.,
кандидат наук із соціальних
комунікацій

_____
(підпис студента)

_____
(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Допускаю до захисту перед ЕК

_____
І.В. Погребняк

Завідувач кафедри журналістики
та нових медіа

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Київ – 2026 рік

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
1.1. Обґрунтування актуальності проєкту.....	3
1.2. Мета і завдання роботи.....	4
1.3. Перелік методів здійснення творчого пошуку	5
II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОЄКТУ.....	7
2.1. Теоретико-методологічні засади.....	7
2.2. Структура і рубрикація медіапроєкту.....	10
2.3. Контент та засоби виразності.....	12
2.4. Технічні й програмні засоби.....	15
2.5. Сфера застосування та результати апробації.....	16
2.6. Висновки.....	17
III. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20
IV. ДОКУМЕНТАЦІЯ	23
V. АНОТАЦІЯ.....	48

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Обґрунтування актуальності проєкту

Новітній розвиток українських стандартів у галузі прав людини безпелеяційно пов'язаний із забезпеченням інклюзивного доступу до суспільних просторів, послуг та товарів, що ґрунтується на дотриманні прав людини без стигматизації та дискримінації. Після початку повномасштабного вторгнення кількість осіб з інвалідністю, які потребують облаштування інклюзивного середовища, суттєво зросла. За даними Міністерства соціальної політики України, які були оголошені на 17-тій сесії конференції держав-учасниць Конвенції про права людей з інвалідністю, за два роки повномасштабного вторгнення кількість людей з інвалідністю в Україні збільшилась на 300 тисяч осіб, що становить 10% від показників 2021 року [8]. Така динаміка дедалі більше актуалізує проблему відсутності належного висвітлення питань інклюзії в українському локальному медіапросторі та формування безбар'єрних середовищ.

На законодавчому рівні права людей з інвалідністю закріплені у таких актах, як Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, зокрема Стаття 9 (Доступність) встановлює зобов'язання держав-учасниць вживати заходів для забезпечення доступу до будівель, транспорту, інформації, зв'язку та послуг, що відкриті для населення, як у міських, так і в сільських районах [4]. Крім того, тема доступного середовища визначена у Цілях сталого розвитку ООН до 2030 року, зокрема пунктом 10 (Зменшення нерівності), який передбачає сприяння соціальному, економічному та політичному включенню всіх, незалежно від віку, статі, інвалідності, раси чи етнічного походження [23]. В українському просторі Цілі сталого розвитку ООН адаптовані з урахуванням національного контексту та викладені у Національній стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні до

2030 року розробленої за ініціативи першої леді Олени Зеленської та схваленої Кабінетом Міністрів у 2021 році [9]. У стратегії безпосередньо зазначається необхідність забезпечення доступного міського простору для всіх верств населення [9].

З огляду на зазначені особливості, по-перше, ратифіковані на законодавчому рівні документи щодо прав людей з інвалідністю, по-друге, збільшення частки людей з фізичними / сенсорними / психічними / інтелектуальними / ментальними порушеннями та, по-третє, нестача релевантних інформаційних довідників в українському локальному медіапросторі зумовлюють практичну актуальність теми бакалаврської кваліфікаційної роботи.

1.2. Мета та завдання роботи

Мета: розроблення друкованого журналу про інклюзивні практики в місті Шептицькому Львівської області з метою просвітництва аудиторії, розвитку толерантної комунікації та привернення уваги до теми інклюзивності в міському середовищі.

Завдання:

1. Провести аналіз теоретичного підґрунтя безбар'єрності та універсального дизайну громадських просторів в умовах формування сучасного міського середовища й локального медіапростору.
2. Дослідити рівень інклюзивності у місті Шептицькому за допомогою аналізу місцевої інфраструктури, громадських просторів, локальних інклюзивних ініціатив та інтерв'ю з особами, дотичними до теми інклюзії.
3. Розробити концепцію, структуру та візуальний код друкованого журналу про інклюзивні практики, спираючись на

журналістські, аналітичні та інтерактивні форми подання матеріалу.

4. Створити авторський продукт, присвячений підвищенню обізнаності та поширенню безбар'єрних практик у локальному медіапросторі.

Концепція та місія проєкту:

Друкований журнал спрямований на підвищення обізнаності місцевих жителів щодо стану безбар'єрності в їхньому місті та ознайомлення читачів із змінами й ініціативами, спрямованими на покращення громадських просторів у місті Шептицькому. Цільовою аудиторією журналу є жителі міста, зокрема люди з інвалідністю, державні службовці, соціальні працівники та громадські діячі. Місія розробленого проєкту полягає у формуванні вичерпних і комплексних знань в аудиторії щодо теми безбар'єрності. Покликанням проєкту є формування думки про те, що інклюзивність — не лише соціальна необхідність, а й істотний елемент формування сучасного та комфортного міського простору.

Об'єкт: інклюзивні практики у суспільному середовищі міста Шептицького.

Предмет: специфіка висвітлення теми безбар'єрності у друкованому медіаформаті.

1.3. Перелік методів здійснення творчого пошуку

Під час створення друкованого журналу про інклюзивні практики було використано теоретичні, емпіричні та творчі методи дослідження.

Передусім було застосовано метод інтерв'ювання для збору інформації та підготовки журналістських матеріалів. У межах розробки друкованого видання проведено інтерв'ю з ветераном на кріслі колісному,

представником місцевої влади та керівником «Будинку воїна» — простору, створеного для адаптації ветеранів у міському середовищі.

Метод спостереження охоплював аналіз інфраструктури, громадських просторів та послуг міста Шептицького. Для фіксації безбар'єрних і бар'єрних елементів місцевого середовища застосовано метод фотофіксації.

Для цілісного вивчення теми безбар'єрності залучено метод аналізу, а саме досліджено Національну стратегію зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року, «Довідник безбар'єрності» [9; 2].

Для реалізації візуальної концепції друкованого журналу задіяно методи дизайнерського проектування, з урахуванням специфіки роботи з часописами, метод візуальної композиції та аналіз особливостей моделювання друкованих видань.

II. СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОЕКТУ

2.1. Теоретико-методологічні засади

Термін «друковані медіа» охоплює засоби масової комунікації, які передають інформацію у фізичному, матеріальному форматі, передусім це журнали, газети, посібники, бюлетені тощо [21]. Їхня поява історично стала одним із ключових елементів зв'язку аудиторії та авторів, а також інструментом суспільного просвітництва. Саме друковані формати тривалий час виконували функцію не лише передачі інформації, а й формування уявлень, культурних норм і громадської думки [18, с. 33].

Із появою та поширенням Інтернету відбулася цифровізація споживання інформації; канали її поширення перемістилися в онлайн-простір, що, своєю чергою, вплинуло на традиційні формати журналістики [1; 19]. В Україні ця трансформація супроводжується активним розвитком цифрових медіа. Зокрема, за даними моніторингу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, у 2024-2025 роках спостерігалось суттєве зростання кількості зареєстрованих медіаресурсів — з 442 до 823 [10].

Унаслідок цього традиційні періодичні видання змушені були адаптуватися та сформувати для себе додаткові канали комунікації із аудиторією, наприклад, освоїти онлайн-формати, щоб продовжити існувати. На тлі активної цифровізації зросла кількість новин, які читачам складніше опрацьовувати й відстежувати. До того ж інформаційний потік став безперервним, що, своєю чергою, робить споживання матеріалів поверхневим, демонструє низьку залученість аудиторії та негативно впливає на процес рефлексії спожитої інформації [25].

Цей процес призводить до формування явища новинної втоми. За даними Digital News Report, близько 40% людей інколи або часто уникають

споживання новин, пояснюючи це інформаційною перевантаженістю, негативними новинами, а також стресом і тривожністю [19].

В Україні цифрові платформи та соціальні мережі залишаються основним джерелом отримання інформації. Дослідження компанії InMind на замовлення ГО «Інтерньюз-Україна», яке проводилося у травні – серпні 2025 року, демонструє, що 62% респондентів отримують новини саме через онлайн-джерела, включно з новинними порталами та соціальними мережами [1].

Водночас, попри домінування цифрових каналів, спостерігається стабільний інтерес до друкованих регіональних медіа, що відображає запит на більш структуроване подання інформації, інтерес аудиторії зростає від 72% у 2024 році до 80% у 2025 році [1]. Паралельно Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення фіксує динаміку реєстрації друкованих видань: у 2023 році – 1309, у 2024 році – 1552, а у 2025 році показник значно знизився до 289, що пов'язано з тим, що друковані видання пройшли пікову хвилю реєстрації та завершили перехідний період регулювання у 2024 році, що свідчить про трансформацію, а не зникнення цього сегмента [10].

У сучасному медіадискурсі друковані формати протиставляються явищу «snackable content» — швидкому та поверхневому контенту, орієнтованому на миттєве споживання [12]. Формат друкованого журналу налаштовує аудиторію на вдумливе читання з глибшим аналізом соціальних проблем, що є основою концепції *slow media* [16] — руху, який пропагує усвідомлений підхід до збору інформації.

У межах теми інклюзії вибір друкованого формату має також когнітивне підґрунтя. Оскільки проєкт «Шлях інклюзії» зосереджений не тільки на інформаційності, а й на підвищенні обізнаності аудиторії, вибір друкованого формату забезпечить запам'ятовування термінів і норм якісної інклюзивної комунікації та їх ефективне використання в подальшому.

Зосібна дослідження Oxford Learning та матеріали Psychology Today підтверджують, що сприйняття тексту з паперових носіїв сприяє кращому розумінню змісту порівняно з екранним читанням, де частіше виникає ефект зниження глибини сприйняття інформації під час читання з екрана [20; 22]. Паперові видання, натомість, активізують процеси глибокого аналітичного мислення та опрацювання інформації.

Додатково, аналітичні дані Walsworth засвідчують, що друковані видання зменшують когнітивне навантаження під час навігації, що позитивно впливає на опрацювання матеріалів та довготривале запам'ятовування [17].

Соціальний контекст України також демонструє потребу в прикладних просвітницьких медіапроектах у сфері інклюзії. Дослідження Міністерства освіти і науки України за 2024 рік демонструє, що 34% опитаних наголошують на важливості зміни поведінкових практик суспільства щодо доступності [6]. Окремо варто відзначити високий інтерес до практичних інструментів у цій сфері: понад 50 000 користувачів пройшли тест «Цифрограма з безбар'єрності», що також засвідчує запит на отримання практичних навичок[7]. Зокрема, активність спостерігається серед мешканців Львівської області, де середній результат учасників становить 34 бали з 48 можливих [7].

Актуальність розробки друкованого журналу на тему інклюзії підтверджується результатами моніторингу безбар'єрності, проведеного Львівською обласною військовою адміністрацією: із 6451 оціненого об'єкта 89,38% були визначені як бар'єрні, лише 5,21% — безбар'єрні, а 5,41% — частково безбар'єрні [5]. Попри те, що обласний центр посів перше місце в індексі безбар'єрності, міста регіонального рівня на кшталт Шептицького досі потребують реорганізації та поширення теми безбар'єрності.

У цьому контексті друкований журнал «Шлях інклюзії» постає як інструмент подолання інформаційного дефіциту та формування більш усвідомленого ставлення до теми безбар'єрності.

2.2. Структура і рубрикація медіапроєкту

Друкований журнал «Шлях інклюзії» є тематичним медіапроєктом, який сфокусований на розкритті теми інклюзії та безбар'єрності міського середовища. Його концепція поєднує науково-популярні, аналітичні та соціально орієнтовані матеріали, що забезпечує багаторівневе висвітлення теми та різні способи взаємодії з читачем.

Типологічні характеристики та внутрішня структура журналу побудовані відповідно до положень Державних стандартів України 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення», які визнають базові принципи класифікації друкованих медіа та їх внутрішню організацію[3].

Відповідно до цих положень, проєкт може бути охарактеризований як цілісне багатокomпонентне видання, у якому поєднуються різні формати контенту в межах єдиної тематичної логіки.

З огляду на функціональне призначення журнал належить до науково-популярних, довідкових видань, оскільки спрямований на популяризацію знань про тему інклюзивності у доступній формі з одночасним збереженням аналітичності. З точки зору читацької аудиторії, проєкт розрахований на широке коло читачів — мешканців міста, представників соціальної сфери, державних службовців, громадських діячів та ветеранську спільноту.

За інформаційним наповненням журнал є текстово-зображальним, оскільки поєднує вербальні матеріали (інтерв'ю, аналітичні статті, словниковий блок) із візуальними компонентами (мапа безбар'єрного маршруту, фотофіксація міського середовища).

Журнал «Шлях інклюзії» є першим випуском у межах потенційної серії тематичних видань, присвячених дослідженню безбар'єрності міст Львівської області. Серійна перспектива дозволяє поступово розширювати географію досліджень, щоб формувати більш комплексне уявлення про стан доступності в регіональному контексті.

Структура друкованого видання формує цілісну траєкторію читання, що поступово занурює аудиторію в тему інклюзії. Початковий блок виконує вступно-орієнтаційну функцію та включає вступне слово, яке визначає мету та концепцію видання.

Крім цього, цей блок містить словник інклюзивних термінів, який сформовано з урахуванням принципів коректної й толерантної комунікації, що відповідає сучасним підходам до формування безбар'єрного інформаційного середовища [2].

Наступний блок представлений аналітичною статтею у співпраці з виданням «Підпільна гуманітарка». Матеріал «Крісло колісне чи колісне крісло? Як порядок слів впливає на повагу» акцентує увагу на тому, що мовні конструкції формують суспільне сприйняття людини та впливають на культуру комунікації.

Третій блок присвячений взаємодії інклюзії та міського середовища. Інтерв'ю із депутатом міської ради та візуалізація мапи безбар'єрного маршруту демонструють, як управлінські рішення впливають на доступність міської інфраструктури та її трансформацію.

Наступний етап — занурення в особистий досвід, яке включає інтерв'ю з ветераном на колісному кріслі. Матеріал допомагає розглянути інклюзивність не лише як системне явище, а й як індивідуальний досвід взаємодії людини із містом.

Далі представлено емпіричне дослідження безбар'єрності у місті Шептицькому, яке об'єднує аналіз та фотофіксації міської інфраструктури.

Цей блок виконує функцію практичного відображення реального стану безбар'єрності та дозволяє узагальнити виявлені проблеми.

Наступним елементом є інтерв'ю з керівником безпечного середовища для ветеранів «Будинок воїна». Матеріал розкриває практичні аспекти створення інклюзивних просторів для людей з фізичними / сенсорними / психічними / інтелектуальними / ментальними порушеннями.

Аналітичну частину завершує авторська стаття «Безбар'єрність — це не витрати, а інвестиція», у якій інклюзивність розглядається як чинник соціально-економічного розвитку міського простору.

Завершальний блок журналу має практичний характер і містить добірку ресурсів для дослідження інклюзивності та чек-лист для дослідження безбар'єрності середовищ. Цей розділ спрямований на застосування отриманих знань у реальних умовах та формування практичних навичок аналізу доступності.

Окремим елементом структури видання є інтеграція цифрового компоненту у вигляді QR-коду, який розміщений на зворотній обкладинці журналу та забезпечує доступ до аудіоверсії всього видання. Це рішення розширює функціональність друкованого формату та забезпечує інклюзивність контенту для людей із повною/частковою втратою зору, що відповідає сучасним підходам до безбар'єрної комунікації та принципам доступності інформації [14; 26]. Відповідно до принципів Web Content Accessibility Guidelines надання альтернативних форматів для контенту є базовою вимогою цифрової доступності [26].

2.3. Контент та засоби виразності

Журнал «Шлях інклюзії» створений як соціально орієнтований медіапроект, спрямований на привернення уваги до проблем доступності міського середовища та популяризацію принципів безбар'єрності. Основу

контенту сформовано на базі різноманітних журналістських жанрів: аналітичних матеріалах, інтерв'ю, репортажів та авторських практичних розробках, що відповідає базовим принципам жанрової системи журналістики [18]. Така структура дозволяє комплексно висвітлити тему інклюзивності та адаптувати складні соціальні питання до сприйняття широкої аудиторії.

Візуальне оформлення журналу відіграє ключову роль у формуванні комфортного і доступного ознайомлення з темою інклюзивності. Основою макетних рішень є мінімалістичний підхід, що дозволяє зменшити візуальний шум та сприяє концентрації уваги на змісті. Під час розробки макету враховано принципи інклюзивного дизайну: читабельність, чітку візуальну ієрархію, помірне використання декоративних елементів та логічну навігаційну структуру. Основним завданням стилістичного оформлення є забезпечення легкого сприйняття, емоційного залучення та запам'ятовування інформації.

Обкладинка журналу «Шлях інклюзії» виконана у мінімалістичній чорно-білій гамі з акцентним використанням помаранчевого кольору у назві. Центральним елементом композиції є фотографія входу до будівлі, де поруч із пошкодженими сходами розміщено пандус, спроектований із порушенням принципів доступності. Такий візуальний прийом виконує не лише ілюстративну, а й критичну функцію, підкреслюючи реальні проблеми організації безбар'єрного середовища. Контраст між монохромним фоном та насиченим помаранчевим кольором шрифту формує виразний композиційний центр і забезпечує візуальну помітність назви журналу, що відповідає принципам візуальної ієрархії у графічному дизайні [26]. Помаранчевий колір символізує відкритість до змін, активність та підтримку громадських ініціатив. Під назвою розміщено підзаголовок — «журнал інклюзивних практик», виконаний дрібним

світлим шрифтом, що уточнює тематику видання та доповнює типографічну систему обкладинки.

Зворотна сторінка журналу структурована як завершальний візуальний елемент, що підтримує композиційну цілісність видання. Використання повторного зображення у графічній обробці створює ефект завершення. Окремим елементом є активний QR-код, який веде до аудіоверсії журналу. Це рішення інтегроване відповідно до принципів інклюзивного дизайну та спрямоване на забезпеченні доступності контенту для людей із повною/частковою втратою зору. Таким чином, видання розширює свої функціональні можливості та стає мультимодальним продуктом, який враховує різні потреби аудиторії та підтримує принципи безбар'єрної комунікації [14; 24; 26]. У нижній частині сторінки зазначено рік та місце видання журналу. Таке композиційне рішення забезпечує візуальну рівновагу та підтримує цілісність дизайнерської концепції.

Кольорова гама журналу сформована на основі принципів кольорової психології у візуальній комунікації. У фоновому оформленні застосовано техніку помірною тонального контрасту. Чорний текст краще сприймається на бежевому фоні, що зменшує навантаження на зір та сприяє тривалому зануренню у текстовий матеріал [26]. Відтінки помаранчевого використовуються як акцентні і символізують соціальну активність, відтінки зеленого асоціюються з гармонією та розвитком, блакитний — із довірою та стабільністю, а пастельні відтінки жовтого та рожевого пом'якшують загальне візуальне сприйняття [15].

Типографічною основою журналу є шрифт Montserrat, який належить до геометричних гротесків і широко використовується у сучасному дизайні завдяки високій читабельності та універсальності. Використання різних накреслень шрифту дозволяє вибудувати чітку ієрархію текстових елементів — від заголовків до основного тексту [13].

Фотографії, використані у виданні, виконують як документальну так і емоційно-комунікативну функцію. Їх розміщено у геометричних рамках або з асиметричними краями, що створює ритм сторінки та підтримує сучасний редакційний стиль журналу.

Структура макету наближена до редакційної журнальної верстки: матеріали організовано за принципом багатоколонкової модульної сітки з перевагою текстового контенту над зображеннями. Такий підхід сприяє послідовному та вдумливому сприйняттю інформації [17]. Візуальні елементи виконують допоміжну навігаційну та акцентну функції, формуючи чітку систему композиційної ієрархії.

Загалом, візуально-комунікаційна система журналу «Шлях інклюзії» є прикладом сучасного редакційного дизайну з акцентом на змістовності текстового наповнення та соціальній спрямованості проєкту. Вона поєднує мінімалістичну естетику, функціональність та соціальну спрямованість (Додаток А). Це дозволяє створити не лише інформаційний продукт, а й інструмент формування свідомого ставлення до інклюзії та безбар'єрності в міському середовищі.

2.4. Технічні й програмні засоби

Під час розробки друкованого журналу про інклюзивні практики було використано ноутбук Lenovo, який використовувався як основний робочий пристрій для обробки матеріалів, диктофон для запису інтерв'ю, а також камера мобільного телефону для фотофіксації бар'єрних і безбар'єрних міських просторів.

Практичне виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи базувалося на використанні сучасних цифрових інструментів для дизайну та верстки. Макет журналу розроблявся у середовищі редактора векторної

графіки Figma, платформи графічного дизайну Canva та растрового графічного редактора Adobe Photoshop.

Додатково у процесі підготовки контенту та збору інформації використовувалися онлайн-ресурси: YouTube як платформа для публікації аудіоверсії журналу, соціальна мережа «Facebook» як платформа для пошуку локальних ініціатив і комунікації, а також Google Maps як картографічний сервіс для аналізу міського простору та візуалізації маршруту безбар'єрності.

2.5. Сфера застосування та результати апробації

Друкований журнал «Шлях інклюзії» може використовуватися як інформаційно-просвітницький інструмент у діяльності місцевих громад, закладів освіти, громадських організацій та органів місцевого самоврядування. Зміст видання орієнтований на формування обізнаності щодо принципів безбар'єрності та розвитку інклюзивного середовища, що відповідає сучасним підходам до просвітницьких комунікацій у сфері доступності [11; 23].

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом онлайн-презентації друкованого журналу «Шлях інклюзії» на платформі «Google-Meet» за участю представників громадських організацій, а також через поширення друкованих примірників видання на інформаційних стендах. Це дало змогу ознайомити цільову аудиторію з медіапроектом та отримати зворотний зв'язок щодо його змістового наповнення, структури та дизайну. (Додаток Б).

У процесі розробки проєкту було проведено серію інтерв'ю з представниками цільових груп, що дозволило адаптувати зміст журналу до реальних потреб аудиторії та забезпечити практичну релевантність.

Інтерактивні елементи журналу, зокрема чек-лист оцінки доступності міського простору, були апробовані у форматі практичного використання. Результати показали доцільність їх застосування як інструменту первинного аналізу безбар'єрності середовищ та як освітнього ресурсу для підвищення рівня обізнаності читачів.

Загалом результати апробації підтверджують, що друкований журнал «Шлях інклюзії» може виконувати не лише інформаційну, а й прикладну функції, сприяючи формуванню практичних навичок оцінки доступності та розвитку культури інклюзії в локальному середовищі.

2.6. Висновки

У межах бакалаврської кваліфікаційної роботи було реалізовано авторський медіапроект — друкований журнал «Шлях інклюзії», присвячений темі безбар'єрності та інклюзивності у громадському середовищі міста Шептицький Львівської області. В межах проекту вдалось реалізувати інформаційно-просвітницьке видання, спрямоване на підвищення обізнаності аудиторії щодо проблем доступності та інклюзивної комунікації.

У процесі дослідження проаналізовано сучасний стан розвитку друкованих медіа в умовах активної цифровізації інформаційного простору [1]. Встановлено, що попри домінування цифрових каналів комунікації, друковані видання зберігають актуальність як формат аналітичного та зосередженого споживання інформації. Це підтверджується результатами дослідження компанії InMind на замовлення ГО «Інтерньюз-Україна», яке фіксує зростання частки споживання новин із регіональних друкованих медіа з 72% у 2024 році до 80% у 2025 році [1].

Одночасно в інформаційному середовищі простежується явище «втоми від новин», що підтверджується дослідженнями Reuters Institute

щодо news avoidance [19]. Це підсилює запит на більш структуровані формати подачі інформації. Друковані медіа в цьому контексті виступають альтернативним каналом комунікації, який сприяє глибшому осмисленню змісту та кращому запам'ятовуванню інформації [17]. Потребу у належному висвітленні норм безбар'єрних просторів та інклюзивної комунікації засвідчує й моніторинг стану доступності інфраструктури від Львівської обласної військової адміністрації[5].

Відповідно до поставленої мети було розроблено та створено друковане видання «Шлях інклюзії». У межах практичної частини проаналізовано стан інклюзивності міського середовища Шептицького. За допомогою методів спостереження, фотофіксації та інтерв'ювання виявлено бар'єрні та безбар'єрні елементи міської інфраструктури. Інтерв'ю з ветераном на кріслі колісному, представником місцевої влади та керівником простору «Будинок Воїна» дозволили сформуванню комплексне розуміння проблематики.

У практичній частині роботи окреслено та розроблено структуру першого випуску видання, його жанрову, стилістичну та візуальну концепцію. Особливу увагу приділено принципам читабельності, логічної навігації та мінімізації візуального перевантаження, що відповідає принципам редакційного та інклюзивного дизайну [14; 26].

Видання поєднує різножанрові матеріали: аналітичні тексти, інтерв'ю, авторські матеріали, практичні рекомендації, словник інклюзивної комунікації, мапу безбар'єрного маршруту міста Шептицький та чек-лист оцінки доступності простору. Завдяки цьому, вдалось створити не лише журналістський продукт, а й практичний інструмент для поширення знань про інклюзивність.

Проект має чітке авторське бачення і реалізований як індивідуальна ініціатива: від ідеї до фінального результату. Такий підхід забезпечив стилістичну цілісність і дозволив реалізувати все задумане.

Технічна реалізація проєкту здійснювалась із використанням ноутбука та смартфона, а також цифрових інструментів: Figma, Google Docs, Google Drive, Canva, Adobe InDesign, Adobe Photoshop. Всі етапи - від інтерв'ювання та написання текстів до розробки макету та верстки — здійснено однією особою (окрім друку). Такий підхід потребував не лише журналістських та редакторських навичок, а й розуміння специфіки роботи із друківаними форматами та дизайнерськими інструментами.

Фінальним етапом став аналіз результатів реалізації проєкту, який дозволив оцінити його ефективність та визначити перспективи подальшого розвитку. Під час створення журналу, я зіткнулась з труднощами розробки макету для верстки, який відповідатиме вимогам друкарні та цілісно продемонструє ідею авторського проєкту. Оскільки я вперше співпрацювала із друкарнями потрібно було детально зануритись в процес верстки та комплексно дослідити питання.

Зважаючи на збільшення частки людей з інвалідністю в українському контексті, проєкт має перспективи подальшого розвитку та популяризації. Журнал «Шлях інклюзії» може стати основою для серії регіональних друківаних видань, присвячених дослідженню інклюзивності інших міст Львівської області. Розширення географії дослідження формуватиме комплексне уявлення про стан безбар'єрності в українському середовищі. Перспективним напрямком є створення цифрових версій журналу адаптованих для людей із порушеннями зору, зокрема із аудіосупроводом матеріалів та можливістю масштабування тексту та зміни кольорів.

Практична цінність журналу полягає у можливості його використання в освітніх програмах, соціальних ініціативах та інформаційно-просвітницьких кампаніях, спрямованих на розвиток культури безбар'єрності [23].

III. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ГО «Інтерньюз-Україна». Українські медіа: споживання новин і довіра у 2025 році [Електронний ресурс]. – URL: <https://internews.ua/media-research/ukrainian-media-news-consumption-and-trust-in-2025>
2. Довідник безбар'єрності [Електронний ресурс]. – URL: <https://bf.in.ua>
3. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види: Терміни та визначення понять // База даних «Законодавство України» / ДП «Укрархбудінформ». – URL: https://dnaop.com/html/34078/doc-ДСТУ_3017-95
4. Конвенція про права осіб з інвалідністю : Конвенція ООН від 13 грудня 2006 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Ст. 9. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71/ed20230619#Text
5. Львівська обласна військова адміністрація. На засіданні Ради безбар'єрності міністерства представили напрацювання за 2025 рік [Електронний ресурс]. – URL: <https://loda.gov.ua/news/151428%5C>
6. Міністерство освіти і науки України. Презентовано дослідження громадської думки щодо питань безбар'єрності [Електронний ресурс]. – URL: <https://mon.gov.ua/news/prezentovano-doslidzhennia-hromadskoi-dumky-shchodo-pytan-bezbariernosti>
7. Міністерство розвитку громад та територій України. Понад 50 тисяч користувачів перевірили знання про безбар'єрність [Електронний ресурс]. – URL: [https://mindev.gov.ua/news/ponad-50-tysiach-korystuvachiv-pereviryli-svoi-znannia-pro-bezbariernist-za-dopomohoiu-testu-tsyfrohrama-iz-bezbariernosti](https://mindev.gov.ua/news/ponad-50-tysiach-korystuvachiv-pereviryli-znannia-pro-bezbariernist-za-dopomohoiu-testu-tsyfrohrama-iz-bezbariernosti)
8. Міністерство соціальної політики України. Танасишин у штаб-квартирі ООН: в Україні понад 3 млн людей з інвалідністю — це люди з величезним потенціалом, навичками, ідеями, силою [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/tanasyshyn-u-shtab-kvartyri-oon:-v-ukrayini-ponad-3-mln-lyudey-z-invalidnistyu-tse-lyudy-z-velychезnym-potentsialom-navychkami-ideyamy-syloyu>
9. Напрямок 2. Інформаційна безбар'єрність : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-p#Text>

10. Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Звіт про діяльність Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за 2025 рік [Електронний ресурс]. – 2025. – С. 21. – URL: https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2026/02/20260220_Zvit_2025.pdf
11. Центр економічної стратегії. Безбар'єрна Україна: відбудова та європейський досвід для інклюзивного майбутнього [Електронний ресурс]. – URL: https://ces.org.ua/barrier_free_ukraine/
12. Babbar S. The Why and How of Creating «Snackable» Content [Електронний ресурс]. – URL: <https://vwo.com/blog/snackable-content/>
13. Bringhurst R. The Elements of Typographic Style [Електронний ресурс]. – URL: https://readings.design/PDF/the_elements_of_typographic_style.pdf
14. California State University, Northridge. Audio Descriptions (Web Accessibility Criteria) [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.csun.edu/universal-design-center/web-and-mobile/web-accessibility-criteria/audio-descriptions>
15. Cherry K. Color Psychology: Does It Affect How You Feel? [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.verywellmind.com/color-psychology-2795824>
16. Köhler B., David S., Blumtritt J. The Slow Media Manifesto. Slow Media. [Електронний ресурс]. – URL: <https://en.slow-media.net/manifesto>
17. Lubaroff W. Why Print Still Improves Learning Outcomes in K–12 and Higher Education [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.walworth.com/blog/why-print-still-improves-learning-outcomes>
18. McQuail D. McQuail's Mass Communication Theory : 6th ed. [Електронний ресурс]. – URL: <https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/McQuail%27s%20Mass%20communication%20theory.pdf>
19. Newman N. Digital News Report 2025: Executive Summary [Електронний ресурс]. – Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford. – URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2025/dnr-executive-summary>
20. Oxford Learning. Screen vs Paper: Which One Boosts Reading Comprehension? [Електронний ресурс]. – URL:

- <https://oxfordlearning.com/screen-vs-paper-which-one-boosts-reading-comprehension/>
21. Print Media. The Universal Marketing Dictionary. [Электронный ресурс]. – URL: <https://marketing-dictionary.org/p/print-media/>
  22. Psychology Today. The Case for Paper Books vs E-Readers [Электронный ресурс]. – URL: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/well-read/202402/the-case-for-paper-books-vs-e-readers>
  23. United Nations. Goal 10: Reduce inequality within and among countries [Электронный ресурс]. – URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/inequality/>
  24. University of Chicago. Audiovisual Media Accessibility Resources [Электронный ресурс]. – URL: <https://digitalaccessibility.uchicago.edu/resources/audiovisual-media/>
  25. University of North Carolina at Chapel Hill. News Fatigue: What It Is and How to Avoid It [Электронный ресурс]. – URL: <https://www.unc.edu/discover/news-fatigue-what-it-is-and-how-to-avoid-it/>
  26. W3C (World Wide Web Consortium). Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) [Электронный ресурс]. – URL: <https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/wcag/>

IV. ДОКУМЕНТАЦІЯ

Тексти матеріалів друкованого видання «Шлях інклюзії»

1. Вступне слово

Вітаю! Мене звати Соломія Сокур. Я — авторка журналу, який саме зараз ви тримаєте в руках.

Ще кілька років тому тема безбар'єрності для багатьох здавалась несуттєвою. Після повномасштабного вторгнення Україна зіткнулася з новою реальністю: тисячі військових і цивільних повертаються до звичного життя після поранень, ампутацій та травм. І разом із цим усе помітнішим стає головне питання — чи готові наші міста рівносильно прийняти кожного?

Саме так з'явився «Шлях інклюзії» — журнал про людей, простір і зміни, які вже сьогодні формують безбар'єрне майбутнє України.

Цей випуск присвячений Шептицькому — місту, де тема доступності лише починає ставати частиною суспільного життя. Тут зібрані історії ветеранів, людей, які працюють над змінами в громаді, матеріали про інклюзивну мову та безбар'єрний міський простір. «Шлях інклюзії» — це про людей, для яких доступність є щоденною потребою, а не терміном із підручників.

Це лише перший номер «Шляху інклюзії». Вірю, що попереду дослідження про безбар'єрність в інших містах Львівщини. А також нові історії та нові розмови про те, якою має бути Україна, в якій комфортно жити всім.

2. Словник інклюзивних термінів

Неправильно: Інвалід; Каліка; Людина з нюансами; Особлива людина; Неповноцінний; Неповносправний; Недієздатний; Страждає на

інвалідність; Інклюзивні люди; Людина з обмеженими можливостями; Людина з особливостями; Людина з особливими потребами

Правильно: Людина з інвалідністю; Людина з фізичними / сенсорними / психічними / інтелектуальними / ментальними порушеннями; Людина з порушеннями опорно-рухового апарату; Людина з порушеннями рухової функції

Неправильно: Глухий, Глухонімий

Правильно: Людина з порушеннями слуху, Людина з повною / частковою втратою слуху

Неправильно: Сліпий, Підсліпуватий, Людина з вадами зору

Правильно: Людина з порушеннями зору, Людина з повною / частковою втратою зору

Неправильно: Колясочник, Візочник

Правильно: Людина, яка користуються кріслом колісним, Людина, яка пересувається за допомоги крісла колісного

Неправильно: Прикутий до крісла / ліжка

Правильно: Людина з порушенням рухових функцій

Слова мають значення. У комунікації приховано набагато більше сенсів, ніж нам здається. Належні формулювання ставлять у центр людину, а не її стан. Коректні звертання – це базова потреба кожної людини, тому що кожен із нас заслуговує на повагу до гідності та честі. Те як ми говоримо, впливає на те як ми діємо. Безбар’єрна мова – це не про моду та тренди, а про точність. Вона краще описує реальність і досвід людей, які живуть поміж нас.

3. «Крісло колісне чи колісне крісло? Як порядок слів впливає на повагу»

Ми рідко замислюємося над тим, що мова — це не просто спосіб передавати інформацію. Вона постійно впливає на те, як ми сприймаємо людей, предмети й навіть цілі соціальні явища. Іноді достатньо одного слова, щоб змістити акцент із нейтрального опису на емоційне або навіть стереотипне сприйняття. Саме тому в сучасній українській мові дедалі частіше замість «інвалідний візок» або «інвалідна коляска» вживають вираз «крісло колісне».

На перший погляд це може здаватися просто зміною формулювання, але насправді йдеться про більш глибокий процес — переосмислення того, як мова впливає на повагу до людини. Слово «інвалідний» історично пов'язує предмет із фізичним станом людини. Через це воно може несвідомо зміщувати фокус із самої людини як особистості на її інвалідність. У результаті предмет і людина ніби зливаються в одне поняття, де головною характеристикою стає обмеження. Натомість «крісло колісне» описує лише функцію предмета, не додаючи до нього жодних оцінок чи соціальних ярликів.

Щоб краще зрозуміти, чому такі нюанси мають значення, варто подивитися на саму структуру української мови. Вона доволі гнучка щодо порядку слів, і саме ця гнучкість дозволяє нам передавати різні відтінки змісту. Наприклад, фраза «дорогий друже» сприймається як звичайне, нейтральне звертання. Але якщо сказати «друже мій дорогий», то змінюється інтонація й емоційний тон — вислів стає більш підкресленим, іноді навіть урочистим або емоційно забарвленим. Тобто навіть без зміни слів порядок їхнього розташування здатен впливати на те, як ми сприймаємо зміст.

У мові також існують ситуації, де порядок слів підпорядкований не емоціям, а логіці. Це добре видно в інвентарних списках, технічних описах

або класифікаціях. Там ми природно говоримо «ключ гайковий» або «ключ розвідний», адже головне — не звучання, а точність і систематизація. Такий спосіб мовлення допомагає впорядковувати інформацію, але він не призначений для передачі емоцій чи оцінок. У повсякденному ж спілкуванні ми зазвичай очікуємо, що мова буде природною, нейтральною і не перевантаженою додатковими смислами.

Саме тут і проявляється важливість інклюзивної мови. Вона не про ускладнення висловлювань і не про штучні правила, а про уважність до того, які сенси стоять за словами. Навіть якщо мовець не має наміру когось образити або знецінити, певні мовні конструкції можуть закріплювати стереотипи або зміщувати увагу з людини на її обмеження. І саме тому мова поступово змінюється разом із суспільством — вона відображає нові цінності та нове розуміння поваги.

А як говорити правильно? У цьому контексті перехід до використання терміна «колісне крісло» є не випадковим. Така форма звучить нейтрально, не містить зайвих емоційних або соціальних конотацій і дозволяє говорити про предмет без прив'язки до стигматизуючих уявлень. Вона краще відповідає принципу, згідно з яким мова має описувати реальність, а не оцінювати її.

Зрештою, інклюзивність у мові — це не про правильність чи неправильність окремих слів. Це про те, як ми звикли говорити про світ і людей у ньому. І навіть невеликі зміни в мовленні можуть поступово впливати на те, як суспільство розуміє повагу, гідність і рівність у повсякденному житті.

Цю статтю підготовлено у співпраці з видавництвом «Підпільна гуманітарка». Команда видавництва досліджує, як мова впливає на наше сприйняття реальності, зокрема у питаннях інклюзивності та чутливого висловлювання.

Матеріал, який ви прочитали, створений авторами «Підпільної гуманітарки» й інтегрований у цей журнал. У статті порушено питання ролі синтаксису в формуванні значень і конотацій: зокрема, як порядок слів може впливати на сприйняття інклюзивної лексики та чому формулювання «колісне крісло» є більш нейтральним і природним у сучасному мовному вжитку.

Використання цього матеріалу погоджено з авторами та здійснюється з їхнього дозволу. Текст подано в авторській редакції.

Оригінальний матеріал було стилістично відредаговано та спрощено для кращого розуміння широкою аудиторією читачів журналу, зберігаючи при цьому основні змістові акценти й авторську ідею.

4. «Безбар'єрне місто — це місто, де люди думають про людей»

Михайло Лапець, депутат Шептицької міської ради, опікується розвитком безбар'єрного простору в громаді. Він ініціював створення міської Ради безбар'єрності. І це не лише про пандуси, а й про доступність освіти, послуг, громадських просторів та можливість кожної людини повноцінно брати участь у житті міста.

— Коли і чому ви почали опікуватися темою доступності Шептицького?

— Якщо чесно, то говорити про це я почав приблизно два роки тому, коли тема безбар'єрності та інклюзії стала більш помітною в суспільстві. Найбільше на мене вплинули поранені військові. Це серйозний виклик для суспільства, тому що військові з інвалідністю — це люди, які ще вчора жили звичайним життям, працювали, ходили тими ж вулицями, що й усі інші жителі міста. Вони й надалі залишаються частиною громади, але часто стикаються з тим, що міський простір не пристосований до їхніх потреб. І проблема тут не лише у фізичних бар'єрах. Для багатьох людей людина з інвалідністю

досі сприймається як «інший». Через це виникає нерозуміння, відчуження, а інколи й байдужість. Для мене безбар'єрність — це насамперед про рівність і повагу до людини незалежно від стану здоров'я, віку чи життєвих обставин. Саме тому я почав займатися цією темою: спершу з базових речей, поступово створюючи основу для більш системних змін у місті.

— *А чому?*

— Насправді не знаю. Просто рано чи пізно людина стикається з проблемами, про які раніше не замислювалася. І в нас так склалося, що протягом десятиліть людей з інвалідністю просто не помічали.

— *Які зараз основні бар'єри в місті: фізичні, соціальні чи ментальні?*

— Радянське мислення досі значною мірою впливає на наше суспільство. Воно передається з покоління в покоління. Навіть молодші люди не завжди до кінця усвідомлюють масштаб цієї проблеми. Ми намагаємося донести просту ідею: кожна людина має право почуватися у своєму місті безпечно й комфортно. Місто теж має змінюватися відповідно до потреб своїх мешканців. Один із прикладів таких змін — інклюзивні маршрути, якими можуть безперешкодно користуватися всі: люди на колісних кріслах, батьки з дитячими візками, літні люди, ветерани після поранень. Але одна з найбільших проблем — це ставлення. Часто люди не готові відмовитися від звичних рішень навіть заради позитивних змін. Якщо говорити про інфраструктуру, то ситуація теж непростя. Шептицький забудовувався ще за радянських часів, тому приблизно 400 будинків у нас не відповідають сучасним вимогам доступності. Наприклад, лікарня вважається доступною лише тому, що там є ліфти. Але навіть у будинках із ліфтами людині спочатку потрібно подолати кілька сходових кліток, щоб до них дістатися. І навіть коли намагаються встановити пандус, це часто робиться формально: ніби він є, але

скористатися ним майже неможливо. Такі пандуси можуть бути надто крутими або незручними для безпечного пересування. Тому тут потрібні не лише фінансові ресурси, а й розуміння того, яким має бути справді доступний простір.

— *Чи є безбар'єрність корисною для всіх мешканців міста?*

— Безумовно. Безбар'єрність — це не лише про людей з інвалідністю. Це і про батьків із дитячими візками, і про літніх людей, і про ветеранів після поранень. Насправді це про комфорт кожного жителя. У місті багато хідників залишаються незручними для пересування, що створює труднощі для всіх користувачів громадського простору. Окрема проблема — з'їзди та пониження бордюрів. Для людини на кріслі колісному вони часто є надто різкими й небезпечними. Бували випадки, коли люди падали й не могли самотійно підвестися. Крім того, у місті немає єдиного стандарту облаштування простору, тому кожен робить так, як вважає за потрібне. Внаслідок цього виникає багато помилок, які згодом ускладнюють пересування. Ми з командою хотіли створити Раду безбар'єрності, де люди з інвалідністю могли б реально впливати на зміни в місті та брати участь у формуванні його майбутнього вигляду. Але зіткнулися з тим, що багатьом бракує віри у власний голос і в те, що їхня участь справді може щось змінити. Люди часто думають, що їх не почують. Попри це ми переконані: зміни можливі. Невеликими, але послідовними кроками можна зробити Шептицький комфортнішим і доступнішим для всіх мешканців. Зараз уже є план роботи: ми розробили схему безбар'єрного маршруту, шукаємо фінансування та фахівців, щоб реалізувати цей проєкт до 2030 року.

5. Схема безбар'єрного маршруту м. Шептицький

Цей проєкт розробили в межах Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні. Його розглянула рада безбар'єрності при Шептицькій міській раді та рекомендувала для затвердження.

Загальна протяжність майбутнього безбар'єрного маршруту – 7,1 км
Наразі на маршруті розсташовується 70 об'єктів, які підлягають частковому або капітальному ремонту.

20 мільйонів 600 тисяч гривень необхідно для створення безбар'єрного маршруту у громаді.

ЗАХОДИ ДЛЯ ОБЛАШТУВАННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО МАРШРУТУ 2025-2030:

- капітальний ремонт адміністративних будівель з метою встановлення ліфтів
- облаштування пішохідних переходів з контрастним маркуванням, тактильною плиткою, звуковими світлофорами та пониженням бордюрного каменю
- облаштування безбар'єрних понижень та сполучень тротуарів на усіх перетинах. Встановлення тактильної плитки
- поточний та капітальний ремонти зупинок громадського транспорту
- реконструкція існуючих не безбар'єрних та встановлення нових пандусів для доступу до соціальних об'єктів

6. «Місто має дозволити відчутти себе частиною громади»

Микола Лобур добровільно мобілізувався до лав ЗСУ на початку повномасштабного вторгнення. У 2024 році під час евакуації із села Роботине на Запорізькому напрямку він отримав важке поранення

спинного мозку. Тепер Микола пересувається на кріслі колісному та проходить реабілітацію у різних містах України, зокрема й у Львові.

— ***Що змінилося у вашому цивільному житті після поранення?***

— Оскільки я пересуваюся на кріслі колісному, до повноцінного цивільного життя поки не повернувся. Українське суспільство ще не готове до того, що на наших вулицях збільшується кількість хлопців і дівчат з ампутаціями. Досі доводиться миритися з незрозумілими поглядами людей. Порівнюючи мій досвід реабілітації в Європі та в Україні, можу сказати, що це кардинально різні підходи. Багато людей не знають, як правильно реагувати та спілкуватися з такими людьми, як я.

— ***Які зміни у сприйнятті міста відбулися з вами після поранення?***

— Кожне українське місто має бути інклюзивним. Саме цього нам ще бракує. Мене як людину в кріслі колісному не влаштовує стан вулиць, відсутність пандусів чи доступних паркувальних місць. Забудовникам під час планування реконструкцій варто радитися з такими людьми, як я. Вважаю, що зміни в інклюзивності та безбар'єрності міста потрібно починати із себе. Спершу варто об'єднуватися, створювати організації для різних потреб, а вже тоді залучати державу.

— ***Який ваш звичний маршрут у місті — і які труднощі виникають найчастіше?***

— Я заперечую реальність, у якій люди на кріслах колісних не можуть бути повноцінною частиною міста. Тому не відмовляю собі у прогулянках і вибудував для себе найбільш оптимальний маршрут із найменшою кількістю бар'єрів. Скажу відверто: у Шептицькому це було непросто. Проте власними зусиллями я намагаюся змінювати це місто на краще. Розумію складність роботи з радянською забудовою, але важливо те, що в Шептицькому є люди, готові працювати над

безбар'єрністю. Я ділився ідеями та пропозиціями щодо створення інклюзивного маршруту через популярні місця міста з представниками міської ради. Мої побажання врахують у проєкті шляху безбар'єрності, який планують реалізувати до 2030 року. Для мене це справді важливий показник того, що місто робить крок назустріч і поважає всіх членів громади.

— ***Як безбар'єрність може позитивно змінити життя Шептицького?***

— Доступність відкриває нові можливості для містян. Для людей з інвалідністю з'являться нові робочі місця, вони стануть активними користувачами соціального простору, що позитивно вплине і на місцевий бізнес — магазини, кафе та інші заклади. Тобто від такої ситуації виграють усі. Крім того, безбар'єрність потрібна не лише людям з ампутаціями. Батьки з маленькими дітьми та люди старшого віку також почуватимуться комфортніше в інклюзивному місті. Та й загалом хотілося б жити у місті, де не потрібно постійно думати, як легше дістатися до кінцевої точки маршруту.

— ***Що, на вашу думку, може вплинути на зміни?***

— Потрібно зрозуміти, що комфорт у місті — це наша спільна відповідальність, і змінити підхід до всього. Не ігнорувати проблеми й не сподіватися, що хтось інший їх вирішить, а говорити про них і діяти. Не просто зробити, а зробити так, щоб це справді працювало.

7. Пандус — один із елементів інклюзивності простору

Кожен підйом і спуск похилою площиною має бути комфортним, легким та безпечним – з цією метою розроблені спеціальні норми, які регулюють процеси проектування, виготовлення і монтажу пандусів.

Стандартні вимоги до пандусів:

- **Ширина пандуса:** для одностороннього руху — 1200 мм, двостороннього — 1800 мм, у винятках — 900–1000 мм. Ширина забезпечує комфортне пересування крісел колісних. У під'їздах можуть застосовуватись відкидні платформи через обмеження простору. Зони перепадів висоти повинні бути добре освітлені.
- **Нахил:** рекомендовано — 5% (1:20), максимум — 8% (1:12). Нахил до 5% дозволяє рухатись самостійно. Обов'язковий поперечний нахил похилих платформ та горизонтальних майданчиків 1-2% для відведення води. Більший кут пандуса може застосовуватися лише в обмежених випадках, чітко обґрунтованих інженерними рішеннями.
- **Поручні** обов'язкові при перепаді понад 45 см. Висота — 0,7–0,9 м (для дітей — 0,5 м), з виступом 30 см і зручним діаметром 35–45 мм.
- **Майданчики:** після кожних 800 мм підйому — горизонтальна зона від 1500 мм для розвороту і маневру.
- **Покриття та маркування:** покриття шорстке та протиковзке, не допускається застосування накладних планок та крупнозернистих матеріалів, які можуть стати перешкодою для пересування. Переходи маркуються контрастними кольорами, світловими стрічками або фактурними елементами, на виїзді тактильна плитка для людей із порушенням зору.
- **Пороги безпеки:** від 5 см по краях — щоб запобігти з'їзду коліс і полегшити орієнтацію.
- **Матеріали:** бетон, металеві конструкції або на бордюрах та низьких порогах — гума.

8. «Будинок Воїна — це простір, де можна зрозуміти, що ти не один. Що поруч є люди, які тебе підтримують»

Михайло Палюга — учасник АТО, який нині координує розвиток безбар'єрного простору у Шептицькому. Ветеран російсько-української війни опікується інклюзивним середовищем, де військовослужбовці можуть почуватися в безпеці та отримувати необхідну підтримку

— Ідея створення інклюзивного простору у Шептицькому зародилася ще у 2021 році, розповідає Михайло. Уже в жовтні того ж року відбулося відкриття. «На початку в нас взагалі не було фінансування. Ми разом із хлопцями скидалися: хтось приносив матеріали, хтось допомагав грошима, аби облаштувати та організувати максимально комфортне місце. Я був учасником бойових дій із 2014 року і добре пам'ятаю, як усе виглядало у 2016–2017 роках. Тоді військові поверталися додому й часто не знали, куди звернутися та де отримати допомогу. Ветерани поверталися у суспільство, яке не могло надати їм комплексної підтримки. Після 2022 року потреба в місці, де можуть допомогти й пояснити, лише зросла. У мене було чітке бачення того, яким має бути цей простір. Тому ми на власному ентузіазмі намагалися переконати і міську владу, і самих ветеранів, що простір на кшталт Будинку Воїна здатен суттєво полегшити життя багатьом людям. І це спрацювало».

— ***Якими ініціативами Будинок Воїна допомагає ветеранам?***

— У нас працює штатний юрист, який допомагає вирішувати юридичні питання, також є можливість звернутися до психолога. Розвиваємо соціальний напрям, у межах якого ветерани можуть безкоштовно отримати необхідні послуги, зокрема транспортування. Є працівники із супроводу ветеранів, які допомагають із документами, беруть людей під власний супровід, підтримують постійний контакт і надають корисну інформацію. Уся допомога в Будинку Воїна є

безкоштовною. Наразі особливу увагу приділяємо реабілітації наших бійців. Для цього залуцаємо фінансування з міської ради, подаємося на грантові програми та шукаємо інвесторів. Наприклад, ремонт у кабінетах вдалося зробити за кошти швейцарських донорів. Також організуємо ретрити для ветеранів. Один із останніх проєктів реалізували у межах швейцарсько-української програми «Money for Ukraine». У межах грантової програми було виділено 300 тисяч гривень на реабілітацію ветеранів. Ми організували ретрит у Карпатах, спрямований на психічне відновлення військових. Відпочинок був розрахований також і на сім'ї військовослужбовців. Ініціатива сприяла ментальному відновленню та дала ветеранам можливість перезавантажитися й провести час із близькими. Якщо чесно, для мене це був тестовий проєкт. Але за наявності фінансування та можливостей ми хочемо повторювати такий досвід, адже сім'ї залишилися дуже задоволеними.

— *Чи залучені ветерани до діяльності Будинку Воїна?*

— У нас працюють ветерани та члени їхніх сімей. Простір повністю доступний для всіх дотичних. Сім'ї загиблих можуть збиратися тут, щоб поспілкуватися, організувати пам'ятні вечори чи майстер-класи. Ми також розвиваємо культуру пам'яті. У нашому музеї є пам'ятна книга, де родини загиблих можуть опублікувати історію про свого Героя. Найчастіше ветерани звертаються із запитом на реабілітацію та допомогу з юридичних питань. Тому ми намагаємося бути максимально залученими, шукати спонсорів і створювати середовище, у якому ветеранам буде справді комфортно.

9. «Безбар'єрність — це не витрати, а інвестиція»

В українських реаліях безбар'єрність набуває ще більшого значення, адже після початку війни зростає кількість людей, які потребують

доступного середовища. Йдеться не лише про комфорт, а про економіку: коли людина не може вийти з дому або дістатися до роботи, економіка втрачає її як працівника, споживача і платника податків.

Центр економічного відновлення України відіграє провідну роль у розробці та впровадженні Національної стратегії створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року, ініційованої першою леді Оленою Зеленською. Основна ідея стратегії проста: люди з інвалідністю повинні не спостерігати за життям осторонь, а мати можливість повноцінно брати в ньому участь.

З економічної точки зору інклюзивність означає можливість для кожної людини брати участь у ринку праці опираючись на її здібності та компетенцію без дискримінації. До цього також варто додати рівноцінний доступ до товарів та послуг, необхідних для повсякденного життя.

Саме на таких рішеннях базуються підходи універсального дизайну у просторі, а саме вибудова середовища, яке буде комфортним для усіх та приносить найбільше переваг. Універсальний дизайн не створює окремі рішення для окремих груп людей. Навпаки — він робить простір, послуги й продукти зручними та зрозумілими для максимальної кількості користувачів. Компанії та державні установи, які враховують потреби максимальної кількості громадян, своїми ж діями збільшують власні економічні переваги на ринку та випереджають конкурентів.

Ще у 1988 році американський архітектор і дослідник Рональд Мейс у праці «Універсальний дизайн: житло для всіх людей упродовж усього життя» підкреслював, що універсальний дизайн має не лише соціальну, а й економічну цінність. На його думку, доступні рішення вигідні забудовникам, дизайнерам, постачальникам, власникам житла та орендарям. Це доволі слушна думка, універсальний дизайн дозволяє економити. Набагато дешевше одразу створювати доступний продукт, ніж потім адаптовувати вже готовий. Окрім того люди з інвалідністю зазвичай

живуть разом із людьми без інвалідності, тому доступні рішення приносять користь не окремим групам, а суспільству загалом.

Основними конкурентними перевагами універсального дизайну є збільшення частки ринку завдяки увазі до потреб усіх людей, також посилення конкурентоспроможності через унікальність товарів і послуг, що в свою чергу призводить до підвищення рівня лояльності клієнтів. Інклюзивний підхід до створення послуг та товарів позитивно впливає на репутацію компаній. Сьогодні соціальна відповідальність бізнесу дедалі більше впливає на довіру клієнтів та інвесторів. Компанії, які інвестують у доступність, демонструють орієнтацію не лише на прибуток, а й на цінності. Безбар'єрність напряду впливає і на економіку міст. Коли громадський транспорт, освіта, медичні заклади чи громадські простори є доступними, люди отримують можливість жити незалежно, працювати, навчатися та брати активну участь у житті громади. Недоступність середовища, навпаки, створює так звані «соціальні витрати недоступності», серед яких зниження споживання товарів та послуг, додаткові витрати на медицину, юридичні та страхові витрати через травми у недоступних місцях, що у подальшому веде до репутаційних втрат. Фактично бар'єри коштують державі дорожче, ніж їх усунення.

Доступність також стимулює розвиток локальної економіки: люди більше користуються транспортом, відвідують заклади, займаються спортом, подорожують і беруть участь у культурному житті. Це означає більше податків, вищий попит на товари та послуги і загальне зростання економічної активності.

Та все ж у суспільстві існує усталена думка про те, що витрати на облаштування безбар'єрних просторів не зможуть покриватись доходом із переваг наданих «універсальним дизайном».

Насправді, це зовсім не так, поява нових робочих місць, збільшення доступності культурних та громадських закладів буде приваблювати

більше користувачів, що позитивно впливатиме на економічне забезпечення просторів.

Безбар'єрність — це не додатковий бонус і не «пільга», це своєрідна інвестиція, яка повертатиметься державі через активність людей, сильнішу економіку, інновації та якісніше життя для всіх.

10. Корисні ресурси, щоб дослідити тему безбар'єрності

Інклюзивність та безбар'єрність — це не тільки про правила і стандарти, а й про реальний досвід людей у місті. У цій добірці ресурси, які допоможуть легко зануритись в тему, дослідити інклюзивність власного міста та допоможуть подивитись на звичні речі під новим кутом

ВІДВАЛ НІГ АБО ALL ІНКЛЮЗИВ

Розважальне шоу, у якому ветеран російсько-української війни Олександр Терен подорожує Україною разом із відомими гостями та досліджує міста на безбар'єрність. Проект показує, наскільки українські міста готові до потреб людей з інвалідністю, а також допомагає привертати увагу до проблем інклюзії та шукати шляхи їхнього вирішення. Два сезони шоу доступні для перегляду на ютуб-каналі «ТЕРЕН»

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

На сайті зібрані знання, приклади, рішення та інструменти, які допомагають робити життя безбар'єрним — у громадах, організаціях, міському середовищі та онлайн-просторі. Тут можна ознайомитися з корисними брошурами, інфогайдами та використовувати їх у власній просвітницькій діяльності. «Безбар'єрність» — це короткий, але змістовний путівник, що допомагає краще зрозуміти принципи інклюзивного простору.

ІНТЕРАКТИВНА МАПА БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Мапу створено на основі моніторингу, проведеного у 2025 році. Кожен об'єкт на ній містить детальну інформацію про наявні та відсутні елементи доступності. Мапа є відкритою як для представників громад, так і для всіх зацікавлених громадян. Інфографіку можна переглянути на сайті «ЛУН.Місто»

ЧОМУ ТОБІ ПОТРІБНА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ?

Київська урбаністка та архітекторка Іванна Малій розглядає різні аспекти інклюзивності та безбар'єрності міського простору, досліджує, чому і для кого потрібна інклюзивність, якою має бути відбудова та як кожен із нас може на неї впливати. Відео можна переглянути на ютуб-каналі «Іванна Малій»

11. Чек-лист для перевірки інклюзивності простору навколо себе

У кожного з нас є улюблені місця у місті. Проте чи задумувались ви про інклюзивність цього простору? Безбар'єрність — це про відчуття, що простір справді для всіх. Спробуйте подивитися на знайоме місце під іншим кутом. Позначте відповідні характеристики у бланках та підсумуйте рівень доступності

Доступність

- є пандус, ліфт, безпечний безбар'єрний під'їзд до входу
- двері широкі та легко відчиняються
- тротуар/плитка рівна, немає підвищень, які погіршують рух

Орієнтування

- є контрасні візуальні позначки
- є зрозумілі вказівники, шрифт Брайля
- простір логічний, легко знайти потрібні зони

Пересування

- наявний доступ до всіх поверхів будівлі

- спуски зручні, широкі, пологі, відсутні високі пороги
- наявність тактильної плитки, неслизька поверхня

Зручності

- доступний оснащений туалет
- є поручні
- достатньо місця у приміщенні або ззовні на терасах

Взаємодія

- доступна рецепція/зона обслуговування
- багато місць для сидіння
- простір не перевантажений зайвими елементами

Комунікація

- інформація на табло подана просто та зрозуміло
- є альтернативні формати отримання інформації
- є кнопка зв'язку із персоналом або для виклику допомоги

Безпека

- зрозумілий план евакуації
- є звукова або світлова сигналізація
- доступні евакуаційні виходи

Зовнішній простір

- є паркомісця для людей з інвалідністю
- добре освітлена територія
- шлях до виходу/входу зручний, відсутні барикади

PDF-журнал «Шлях інклюзії» -

<https://drive.google.com/drive/folders/1huno-X2QIOpaZa8zVKafMWoI-arrL3mE?usp=sharing>

Посилання на аудіоверсію журналу -

<https://youtu.be/fTtonrmKr9c?si=wiCILZZBq5WGRjSF>

Додатки

Додаток А

Вітаю! Мене звати Соломія Сокур. Я — авторка журналу, який саме зараз ви тримаєте в руках.

Ще кілька років тому тема безбар'єрності для багатьох здавалася несуттєвою. Після повномасштабного вторгнення Україна зіткнулася з новою реальністю: тисячі військових і цивільних повертаються до звичного життя після поранень, ампутацій та травм. І разом із цим усе помітнішим стає головне питання — чи готові наші міста рівносильно прийняти кожного?

Саме так з'явився «Шлях інклюзії» — журнал про людей, простір і зміни, які вже сьогодні формують безбар'єрне майбутнє України.

Цей випуск присвячений Шептицькому — місту, де тема доступності лише починає ставати частиною суспільного життя. Тут зібрані історії ветеранів, людей, які працюють над змінами в громаді, матеріали про інклюзивну мову та безбар'єрний міський простір. «Шлях інклюзії» — це про людей, для яких доступність є щоденною потребою, а не терміном із підручників.

Це лише перший номер «Шляху інклюзії». Вірющо попереду дослідження про безбар'єрність в інших містах Львівщини. А також нові історії та нові розмови про те, якою має бути Україна, в якій комфортно жити всім.

шлях інклюзії 02

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
<p>Інвалід; Каліка; Людина з нюансами; Особлива людина; Неповноцінний; Неповносправний; Недєздатний; Страждає на інвалідність; Інклюзивні люди; Людина з обмеженими можливостями; Людина з особливостями; Людина з особливими потребами</p>	<p>Людина з інвалідністю; Людина з фізичними / сенсорними / психічними / інтелектуальними / ментальними порушеннями; Людина з порушеннями опорно-рухового апарату; Людина з порушеннями рухової функції</p>
<p>Глухий; Глухонігий</p>	<p>Людина з порушеннями слуху, Людина з повною / частковою втратою слуху,</p>
<p>Сліпий; Підсліпуватий; Людина з вадами зору</p>	<p>Людина з порушеннями зору, Людина з повною / частковою втратою зору,</p>
<p>Колясочник; Візочник</p>	<p>Людина, яка користується кріслом колісним, Людина, яка пересувається за допомогою крісла колісного</p>
<p>Прикутий до крісла/ліжка</p>	<p>Людина з порушеннями рухових функцій</p>

СЛОВА МАЮТЬ ЗНАЧЕННЯ

У комунікації приховано набагато більше сенсів, ніж нам здається. Належні формулювання ставлять у центр людину, а не її стан. Коректні звертання – це базова потреба кожної людини, тому що кожен із нас заслуговує на повагу до гідності та честі.

Те як ми говоримо, впливає на те як ми діємо. Безбар'єрна мова – це не про моду та тренди, а про точність. Вона краще описує реальність і досвід людей, які живуть поміж нас.

шлях інклюзії 03

Місця у Шептицькому, які є (частково є) безбар'єрними

- «Ошадбанк»**
Є тактична плитка, пандус під навісним виходом, широкі двері, вихідна людина полегше могла вийти.
- Аптека «Добрі ліки»**
Є тактична плитка, широкі двері, пандус, полегший вихід, вихідна людина полегше могла вийти.
- Центральна міська лікарня**
Є тактична плитка, пандус, вихідна людина полегше могла вийти, пандус не менше ніж 1,2 метра.
- Парк культури та відпочинку**
Є тактична плитка, пандус, вихідна людина полегше могла вийти, пандус не менше ніж 1,2 метра.
- Автобусна зупинка**
Є навіс та сидіння зупинки, пандус, вихідна людина полегше могла вийти, пандус не менше ніж 1,2 метра.
- «Палац спорту»**
Є тактична плитка, пандус, вихідна людина полегше могла вийти, пандус не менше ніж 1,2 метра.

Шлях інклюзії

13

«Будинок Воїна — це простір, щоб зрозуміти, що ти не один. Що в тебе є люди, які тебе підтримують»

Михайло Палого у власній АТО він навчався розвитку безбар'єрного простору у Шептицькому. Ветеран російсько-української війни оповідає про свої досвідчені та виснажливі роки, як можна було покращити умови життя в умовах підтримки.

Михайло Палого

Ветерани поверталися у суспільство, яке не могло надати їм комплексної підтримки. Після 2022 року потрапили в місто, де можуть допомогти і посприяти, лише зростає.

У мене було чітке бачення того, яким має бути цей простір. Тому ми на власному ентузіазмі намагалися переконати і місцеву владу, і самих ветеранів, що простір на кшталт Будинку Воїна здатен суттєво поліпшити життя багатьом людям.

Що спрацювало. Якби ініціативами Будинку Воїна допомагали ветеранам?

У нас працює штатний юрист, який допомагає вирішувати юридичні питання, також є можливість звернутися до психолога. Розвиваємо соціальні ініціативи у межах якого ветерани можуть безкоштовно отримати необхідні послуги, зокрема транспортування.

Є прагінки і з супроводу ветеранів, які допомагають із документати, беруть людей під власний супровід, підтримують постійний контакт і надають корисну інформацію.

Уся допомога в Будинку Воїна є безкоштовною.

Шлях інклюзії

14

Наразі особливу увагу приділяємо реабілітації наших військ. Для цього залучаємо фінансування з міської ради, поділяємося на грантові програми та шукаємо інвесторів.

Наприклад, ремонт у кабінетах вдалося зробити за кошти шведських донорів. Також організуємо ретрити для ветеранів. Один із останніх проєктів реалізувати у межах шведсько-української програми «Money for Ukraine».

У межах грантової програми було виділено 300 тисяч гривень на реабілітацію ветеранів. Ми організували ретрит у Карпатах, спрямований на психічне відновлення військовиків. Відпочинок був розроблений також і на СІМ' військових-службовців. Ініціатива створила ментальну відносину та для ветеранів можливість пережити час і близькості.

Якщо чесно, для мене це був постійний проєкт. Але за наявності сімейних умов та можливостей ми хочемо поговорити такий досвід, адже СІМ' залишилися дуже задоволені.

Чи залучили ветерани до діяльності Будинку Воїна?

У нас працюють ветерани та члени їхніх сімей. Простір повністю доступний для всіх дотичних. СІМ' заглибли можуть збиратися тут, щоб поспілкуватися, організувати пам'ятні вечори чи майстер-класи.

Ми також розвиваємо культуру пам'яті. У нашому музеї є пам'ятна книга, де воїни загиблих можуть опублікувати історію про свого Героя.

Наразі ще ветерани звертаються і запитаннями на реабілітацію та допомогу з юридичних питань. Тому ми намагаємося бути максимально залученими, шукати спонсорів і співробітників серед ветеранів, у якого ветеран буде справді комфортно.

Шлях інклюзії

15

Безбар'єрність — це не витрати, а інвестиція

В українських реаліях безбар'єрність набуває це більшого значення, адже після початку війни достаток кількості людей, які потребують доступного середовища, збільшився набагато більше, ніж коли-небудь. Це означає, що більше людей зможуть працювати, навчатися, жити та здійснювати свої мрії.

Солюмія Сопор, авторка, головна редакторка журналу «Шлях інклюзії»

Центр економічного відновлення України відіграє провідну роль у розробці та впровадженні Національної стратегії створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року. Ініціатором першою люди Євгенія Зеленська. Основна ідея стратегії проста: люди з інвалідністю повинні не спостерігати за життям осторонь, а мати можливість повноцінно брати в ньому участь.

З економічної точки зору інклюзивність означає можливість для кожної людини брати участь у ринку праці, спираючись на її здібності та компетенції без дискримінації. До цього також варто додати рівноцінний доступ до товарів та послуг, необхідних для повноцінного життя.

Саме на таких рішеннях базуються підходи універсального дизайну у просторі, а саме побудова середовища, яке буде комфортним для всіх та принеситиме найбільше переваг. Універсальний дизайн не створює окремі рішення для окремих груп людей. Навпаки, він розширює простір послуги і продукти зручними та зрозумілими для максимальної кількості користувачів. Компанії та державні установи, які враховують потреби максимальної кількості громадян, самі ж діями збільшують власні економічні переваги на ринку та випереджають конкурентів.

Ще у 1988 році американський архітектор і дослідник Рональд Меїс у проєкті «Універсальний дизайн: житло для всіх людей» запропонував універсальний дизайн, що універсальний дизайн має не лише соціальну, а й економічну цінність. На його думку, доступні рішення вигідні забудовникам, дизайнерам, постачальникам, власникам житла та орендарям. Це дозволило слухати думка. Універсальний дизайн дозволяє економіти. Набагато дешевше одразу створити доступний продукт, ніж потім адаптувати вже готовий. Окрім того люди з інвалідністю зазвичай живуть разом із людьми без інвалідності, тому доступні рішення приносять користь не окремим групам, а суспільству загалом.

Шлях інклюзії

16

Основними конкурентними перевагами універсального дизайну є збільшення частини ринку завдяки увазі до потреб усіх людей, також посилення конкурентоспроможності через унікальність товарів і послуг, що в свою чергу призводить до підвищення рентабельності клієнтів. Інклюзивний підхід до створення послуг та продуктів позитивно впливає на репутацію компанії. Сьогодні соціальна відповідальність бізнесу дедалі більше впливає на довіру клієнтів та інвесторів. Компанії, які вносять свій внесок, демонструють орієнтацію не лише на прибуток, а й на цінності.

Безбар'єрність напруму впливає і на економіку міст. Коли громадський транспорт, освіта, медичні заклади чи громадські простори є доступними, люди отримують можливість жити незалежно, працювати, навчатися та брати активну участь у житті громади. Недоступність середовища, навіаки, створює так звані соціальні витрати: недоступності, серед яких зникнення споживаних товарів та послуг, додаткові витрати на медицину, юридичні та страхові витрати через травми у недоступних місцях, що у подальшому веде до репутаційних втрат. Фактично бар'єри коштують державі дорожче, ніж їх усунення.

Доступність також стимулює розвиток локальної економіки: люди частіше користуються транспортом, відвідують заклади, займаються спортом, подорожують і беруть участь у культурному житті. Це означає більше податків, вищий потік на товари та послуги і загальне зростання економічної активності.

Та все ж у суспільстві існує усталена думка про те, що витрати на облаштування безбар'єрних просторів не зможуть покритиватися доходами із переваг наданих універсальним дизайном.

Наразд, це зовсім не так. Поява нових робочих місць, збільшення доступності культурних та громадських закладів буде приваблювати більше людей, що позитивно впливатиме на економічне забезпечення простору.

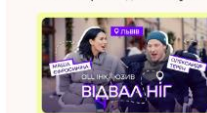
Безбар'єрність — це не додатковий витрати, а інвестиція, яка повертається державі через активність людей, сильнішу економіку, інновації та якісніше життя для всіх.

Шлях інклюзії

Корисні ресурси, щоб дослідити тему безбар'єрності

Інклюзивність та безбар'єрність — це не тільки про правила і стандарти, а й про реальний досвід людей у місті. У цій добірці ресурси, які допоможуть легко зануритися в тему, дослідити інклюзивність власного міста та допоможуть подивитися на значні речі під новим кутом.

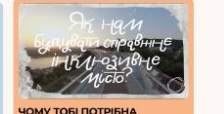
ВІВАБА НІГ АБО ALL ІНКЛЮЗИВ
Розвиваючи шоу, у якому ветерани мають можливість показати свої таланти. Терин поділяють територію району із безбар'єрності та досліджують міста на безбар'єрність. Проєкт показує, наскільки українське місто готове до потреб людей з інвалідністю, а також допомагає привнести увагу до проблем людей з інвалідністю. Кожного виступає два скрини шоу доступні СІМ' і передають на YouTube-каналі «БІЦ».

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ
На сайті «МОЖЕШ» можна знайти інструменти, рішення та інструменти, які допоможуть робити життя безбар'єрним у громадських організаціях, місцевому самоврядуванні та освітніх закладах. Тут можна ознайомитися з актуальними статтями, відео та іншими матеріалами, які допоможуть вам у вашій практичній діяльності. Сайт «МОЖЕШ» — це корисний, але інформативний ресурс, що допоможе краще зрозуміти потреби інклюзивного простору.

ІНТЕРАКТИВНА МАПА БЕЗБАР'ЄРНОСТІ
Місту створено на основі картографічних проєктів у 2023 році. Кожен об'єкт на мапі має детальну інформацію про наявність та відсутність безбар'єрності. Мапа є відкритою для всіх користувачів. Графік, який показує наявність бар'єрів, інформацію можна переглядати на сайті «ШЛЯХ ІНКЛЮЗІЯ».

ЩО НАМ ВІДПОВІДАЄ СПРОБНЕ ПІДП'ЯТТЯ НЕ МОЄ
Кілька робітників та архітекторів взяли на себе відповідальність за безбар'єрність міського простору, досліджують, чому і для кого порушена інклюзивність, а що має бути зроблено та як можна це робити, чому це важливо. Відомо можна переглянути на YouTube-каналі «ШЛЯХ ІНКЛЮЗІЯ».

Шлях інклюзії

18

Чек-лист для перевірки інклюзивності простору навколо себе

У кожного з нас є улюблені місця у місті. Проте чи задумувалися ви про інклюзивність цього простору? Безбар'єрність — це про відчуття, що простір справді для всіх. Спробуйте подивитися на знайоме місце під іншим кутом. Позначте відповідні характеристики у бланку та підсумуйте рівень доступності.

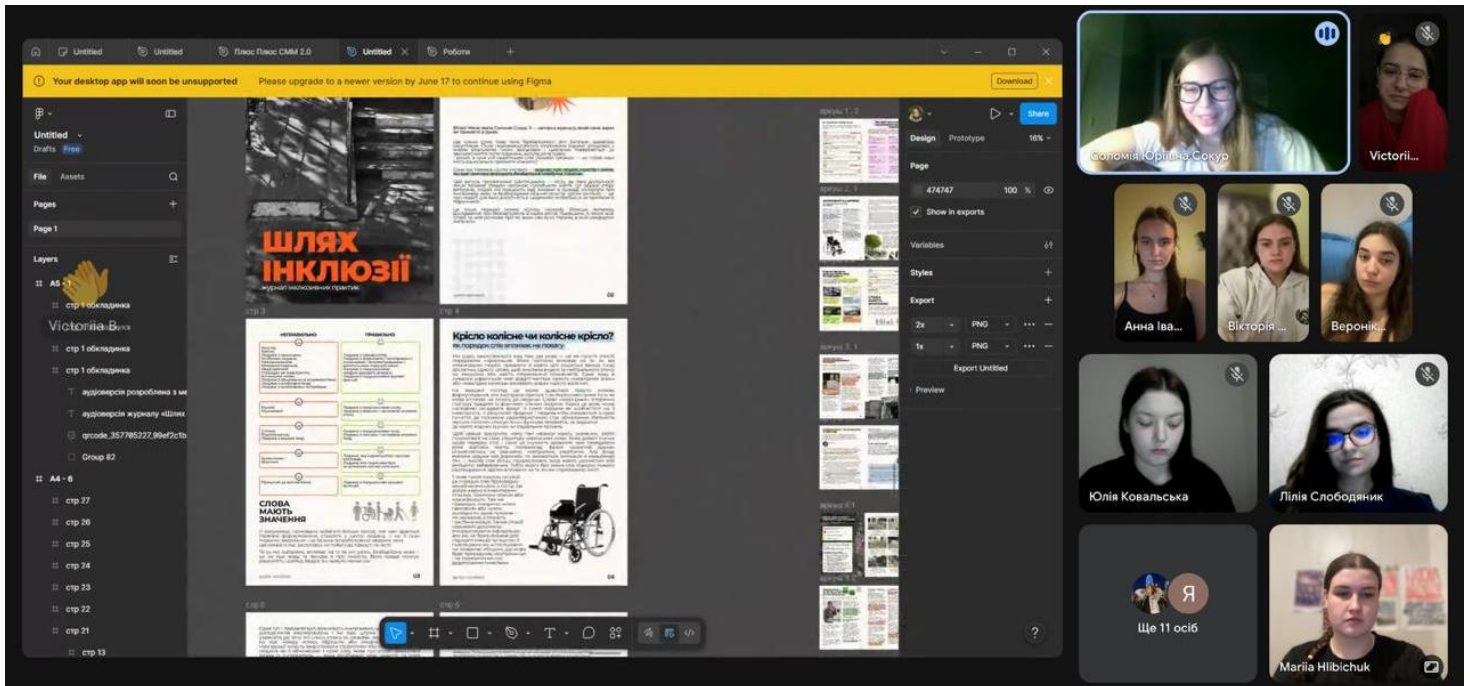
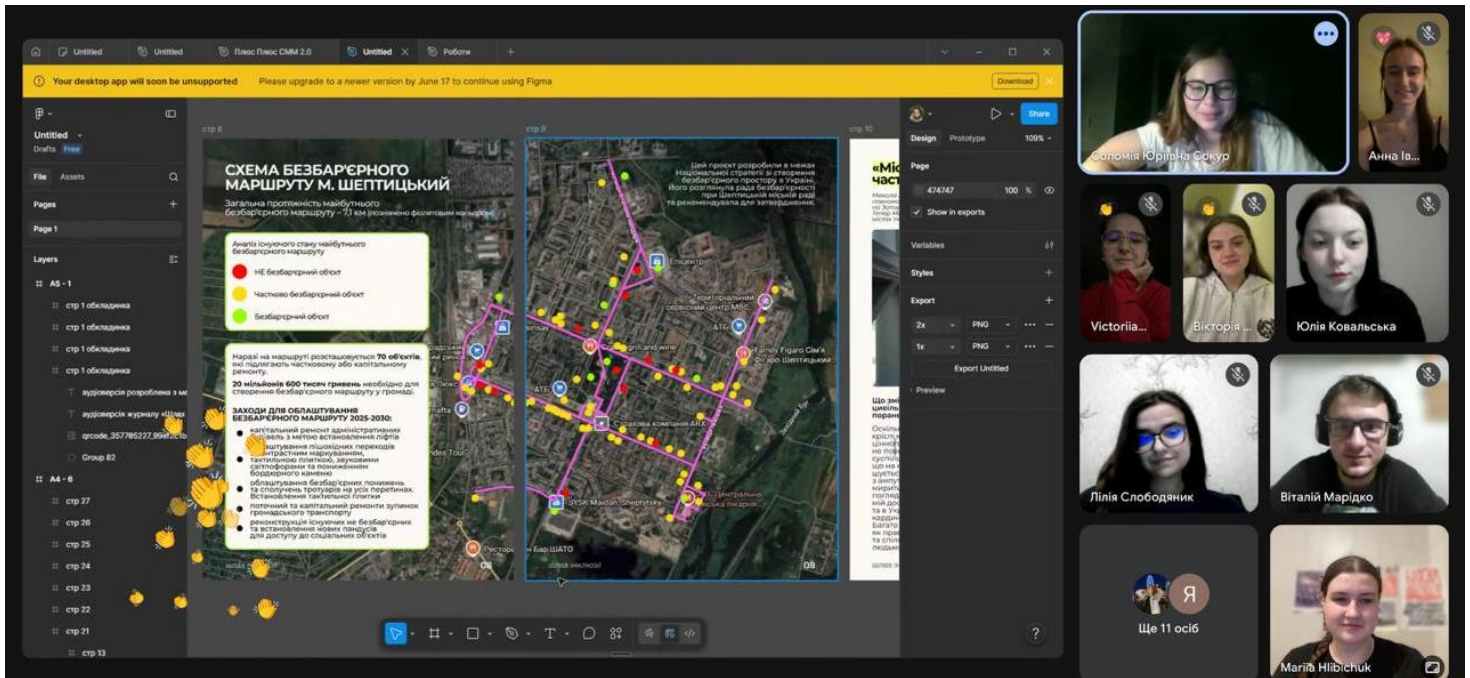
<p>Доступ</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ безбар'єрний під'їзд до входу ☐ широкі двері та люк ☐ достатній рівень, немає підвищень, які погіршують рух 	<p>Взаємодія</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ доступна реалізація обслуговування ☐ багато місць для сидіння ☐ простір не перешкоджає вільній взаємодії
<p>Орієнтування</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ контрастні візуальні позначки ☐ зрозумілі вказівники, широкі входи ☐ простір логічний, легко знайти потрібні зони 	<p>Комунікація</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ інформація на табло подана просто та зрозуміло ☐ альтернативні формати організовані інформації ☐ є інформація за мовою з перекладом або для вивчення дотичної теми
<p>Пересування</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ вільний доступ до всіх поверхів будівлі ☐ спокійні звуки, широкі, пологі, відсутні високі порігги ☐ наявність тактильної плитки, неслизька поверхня 	<p>Безпека</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ зрозумілий план евакуації ☐ є звукова або світлова сигналізація ☐ доступні евакуаційні виходи
<p>Зручності</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ доступний освітлений туалет ☐ є покривні ☐ достатньо місця у приміщенні або зовні на терасі 	<p>Зовнішній простір</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ є парковий для людей з інвалідністю ☐ добре освітлена територія ☐ шлях до входу/виходу зручний, відсутні бар'єри

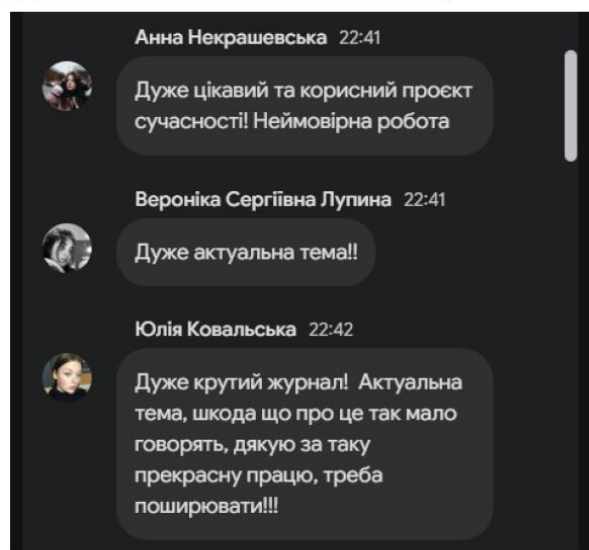
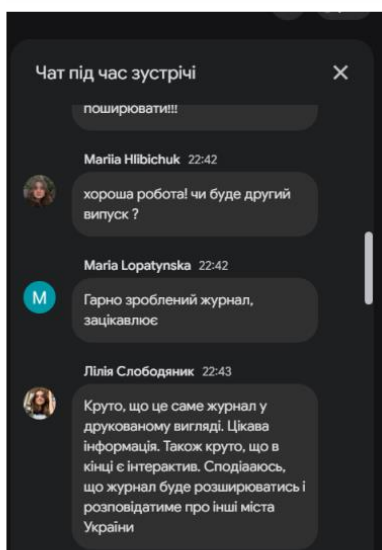
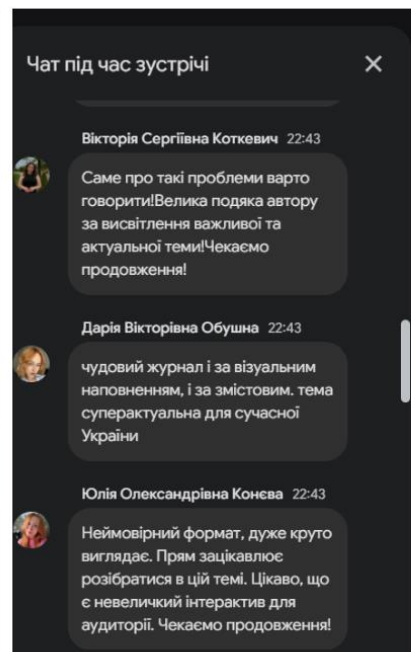
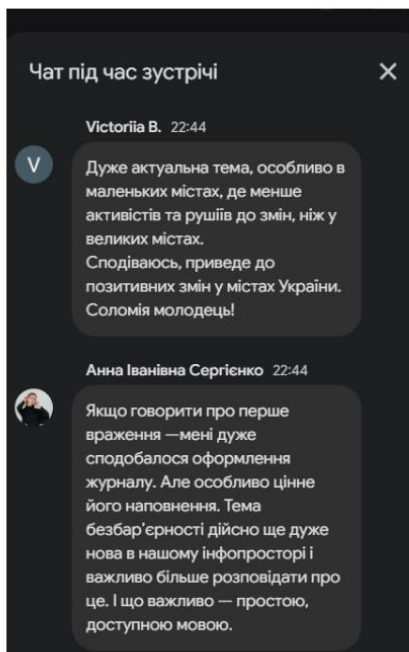
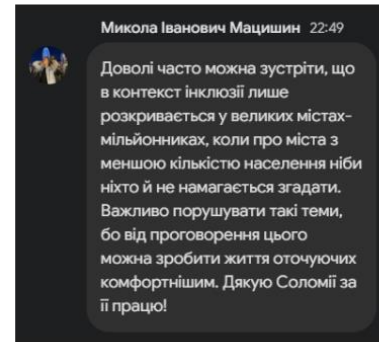
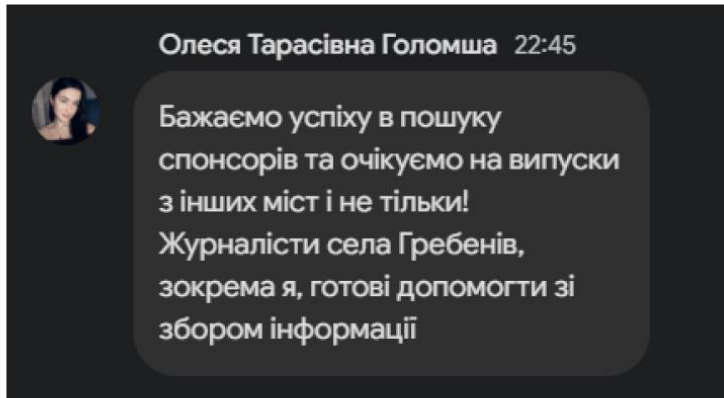
Шлях інклюзії

19

ШЛЯХ ІНКЛЮЗІЯ
аудіоверсія журналу інклюзивних практик

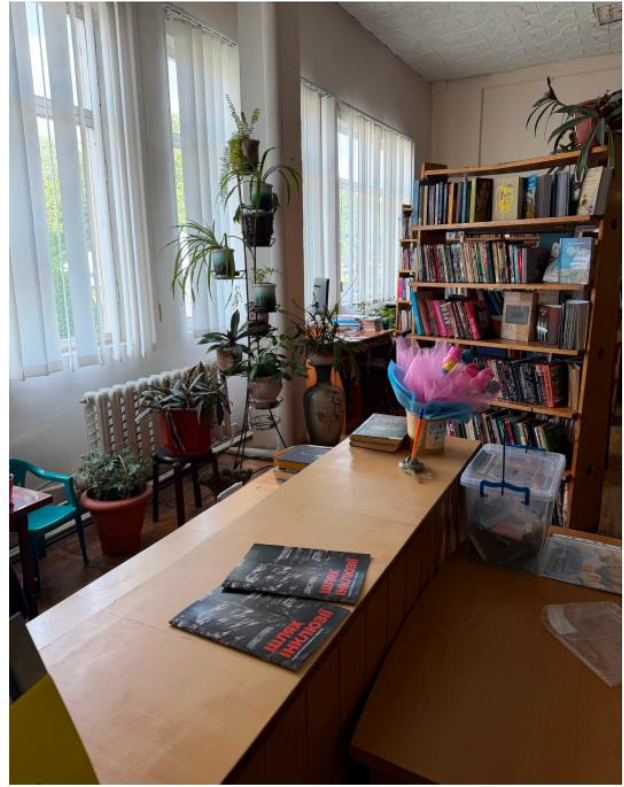
Додаток Б

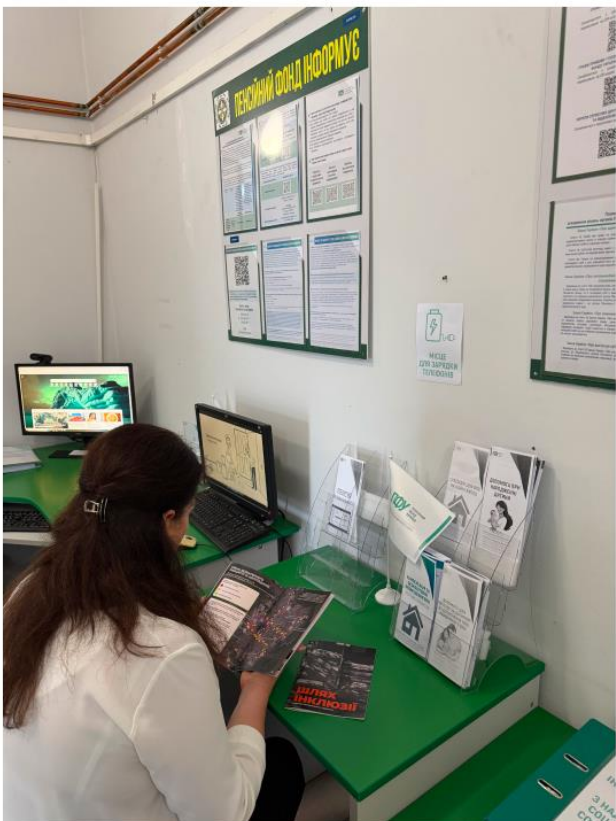

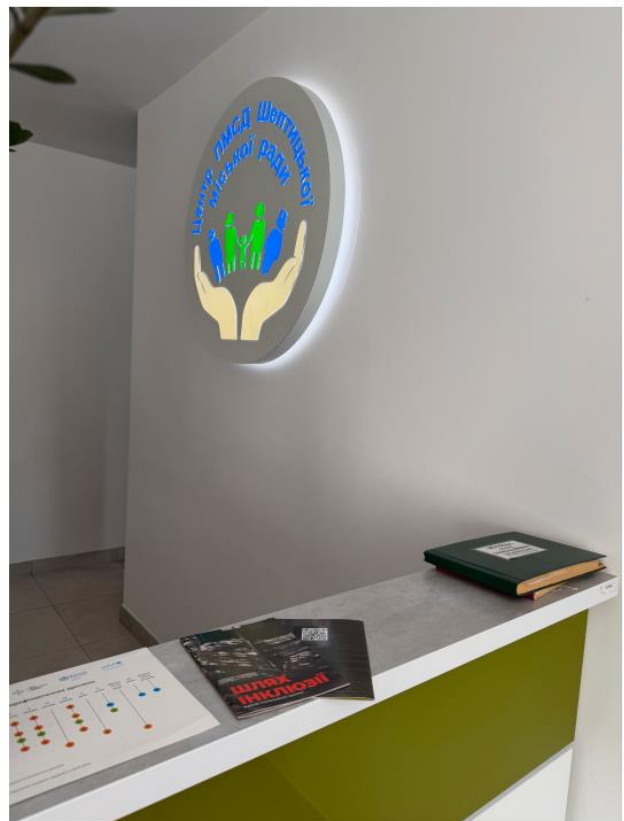
Шептицький Будинок воїна

Шептицька міська центральна бібліотека

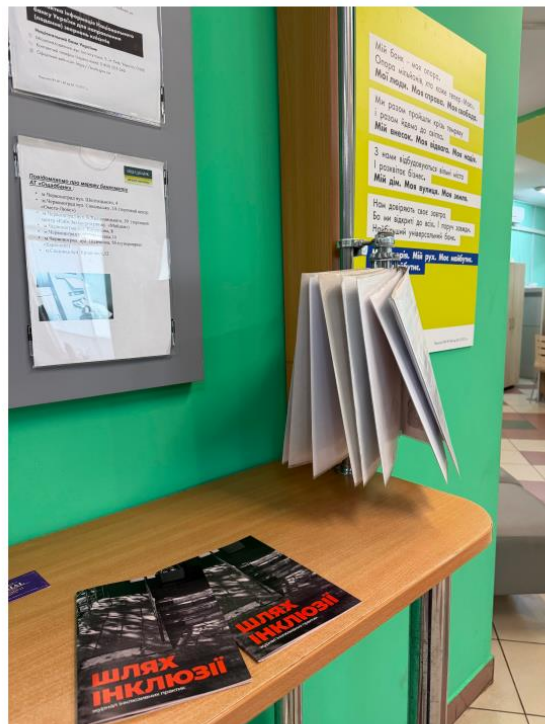
Відділ обслуговування громадян № 5
Пенсійного фонду України в місті Шептицький

КНП "ЦЕНТР ПЕРВИННОЇ
МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ
ШЕПТИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ"

Шептицька міська рада

Шептицьке центральне відділення Ощадбанку

V. АНОТАЦІЯ

Сокур С. «СТВОРЕННЯ ДРУКОВАНОГО ЖУРНАЛУ ПРО ІНКЛЮЗИВНІ ПРАКТИКИ: СТРУКТУРА, ВІЗУАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ, КОНТЕНТ»

Ключові слова: друковані видання, інклюзія, безбар'єрність, інклюзивна комунікація, універсальний дизайн, журнал, соціальна журналістика, громадський простір, Шептицький.

Кваліфікаційна робота присвячена створенню авторського друкованого журналу «Шлях інклюзії», спрямованого на висвітлення інклюзивних практик і проблем безбар'єрності в місті Шептицькому Львівської області. У теоретичній частині досліджено особливості функціонування друкованих медіа в умовах цифровізації та їх роль у соціальній просвіті.

Практична частина охоплює розробку структури, контенту та візуальної концепції видання. Результатом став перший випуск журналу формату А5, скріпленого скобою, з авторською айдентикою. У виданні подано аналітичні статті, інтерв'ю з ветераном на кріслі колісному, представником міської ради та керівником простору «Будинок Воїна», мапу безбар'єрного маршруту, аналіз міського середовища, практичні інструменти оцінки доступності та інформаційні ресурси. Додатково створено аудіоверсію журналу з доступом через QR-коди.

Видання поєднує різні журналістські жанри та підтверджує актуальність друкованих медіа як інструменту інклюзивної комунікації та соціальної просвіти.

ANNOTATION

Sokur S. «CREATION OF A PRINTED MAGAZINE ABOUT INCLUSIVE PRACTICES: STRUCTURE, VISUAL CONCEPT, CONTENT»

Keywords: print media, inclusion, accessibility, inclusive communication, universal design, magazine, social journalism, public space, Sheptytskyi.

This bachelor's qualification thesis is dedicated to the creation of an authorial printed magazine «The Path of Inclusion,» aimed at highlighting inclusive practices and issues of accessibility in the urban environment of Sheptytskyi, Lviv region. The theoretical section examines the functioning of print media in the context of digitalization and their role in social education.

The practical part covers the development of the structure, content, and visual concept of the publication. The result is the first issue of an A5-format magazine, saddle-stitched and featuring an original visual identity. The issue includes analytical articles, interviews with a veteran using a wheelchair, a representative of the city council, and the head of the inclusive space «House of the Warrior,» as well as a map of an accessible route, an analysis of the urban environment, practical accessibility assessment tools, and informational resources. An audio version of the magazine with QR-code access was also developed.

The publication combines various journalistic genres and demonstrates the relevance of print media as a tool for inclusive communication and social education.